

Besluit Verlenen ontheffing

Nationaal Jachtschietcentrum Berkenhorst

██████████
Oude Zeeweg 12
8071 TM NUNSPEET

Datum

5 maart 2024

Zaaknummer

2021-008449

Onderwerp

Wet natuurbescherming -
soortbescherming

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@ gelderland.nl

Blad

1 van 20

Locatie

Stakenbergweg 60 te Elspeet

Gemeente

Nunspeet

Activiteit

De aanleg en ingebruikname van drie bovengrondse
kleiduifschietbanen

Beste ██████████

Hierbij ontvangt u het definitieve besluit op bovengenoemde aanvraag. Wij verlenen u deze ontheffing.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit

Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit. Ook zijn de voorschriften van deze ontheffing beschreven in bijlage 1. In bijlage 2 is een kaart van het projectgebied opgenomen en in bijlage 3 de mitigerende maatregelen. Neem alle bijlagen goed door.

Definitief besluit

Wij verlenen u deze ontheffing.

U ontvangt nu het definitieve besluit. Wij publiceren dit definitieve besluit op www.overheid.nl.

Belanghebbenden kunnen in beroep gaan tegen het besluit.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@ gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

provincie
Gelderland

0000000201

Datum

5 maart 2024

Zaaknummer

2021-008449

Blad

2 van 20

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op [gelderland.nl](https://www.gelderland.nl). U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Martine Jongman
Teammanager Vergunningverlening

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting besluit
- Bijlage 2 – Kaart projectgebied
- Bijlage 3 – Mitigerende maatregelen

Beroep

Degenen die een zienswijze hebben ingediend en andere belanghebbenden kunnen binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of een organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

Datum
5 maart 2024

Zaaknummer
2021-008449

Blad
3 van 20

BIJLAGE 1 – TOELICHTING BESLUIT

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Nationaal Jachtschietcentrum Berkenhorst, Oude Zeeweg 12, 8071 TM Nunspeet, hierna te noemen de aanvrager, van 11 juni 2021 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb).

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje *beoordeling* wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met een *conclusie en overige verplichtingen*.

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 11 juni 2021 ontvingen wij een aanvraag van Nationaal Jachtschietcentrum Berkenhorst voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.10 lid 1b voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van hazelworm.

De ontheffing wordt aangevraagd op basis van de in de wet genoemde belangen van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde en in het algemeen belang

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor het aangevraagde project eerder een ontheffing verleend. Dit betreft een RVO-ontheffing voor hazelworm van 16 september 2016 met kenmerk FF/75C/2016/0090, geldig t/m 30 juni 2021. Naast de aanleg van drie bovengrondse kleiduifschietbanen betrof deze aanvraag ook een reeks andere werkzaamheden, waaronder de aanleg van een ondergrondse schietbaan (gerealiseerd).

De initiatiefnemer heeft de aanleg van de drie bovengrondse kleiduifbanen niet (geheel) binnen de geldigheid van de RVO-ontheffing weten te realiseren. Wel zijn er al werkzaamheden en maatregelen m.b.t. hazelworm uitgevoerd. Zo zijn grote onderdelen van terrein afgerasterd voor hazelworm en zijn daarna hazelwormen gevangen en verplaatst. Vervolgens zijn enkele bomen en bosschages geveld. Ook zijn er diverse grondwerkzaamheden (ten behoeve van de bovengrondse schietbanen) verricht (aanvullen van benodigd zand voor de geluidswallen en kogelvangers etc.).

Om de werkzaamheden af te ronden is op 11 juni 2021 bij ons een verlenging van de RVO-ontheffing aangevraagd voor hazelworm. Echter, in tussentijd was de kans op veranderde ecologische omstandigheden aanzienlijk, waarop het ecologisch onderzoek geüpdatet is. Dit is in 2022 gebeurd en het rapport is in december 2022 opgeleverd. Op basis van dit onderzoek en een geactualiseerd geluidscontourenonderzoek uit 2023, is op 12 oktober 2023 een geactualiseerde ontheffingsaanvraag voor hazelworm ingediend. Hierop is voorliggend (ontwerp)besluit genomen.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op 26 januari, 9 juni en 12 en 24 oktober 2023 hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij per brief van 17 februari 2022 en 13 februari 2023 en per e-mail van 19 juni en 19 oktober 2023 hebben verzocht.

De aanvrager beschikt over een vergunning als bedoeld in artikel 2.7 lid 2 Wet natuurbescherming. Dit betreft het besluit van 11 januari 2012, bekend bij ons onder zaaknummer 2007-008141.

Het ontwerpbesluit heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Wij hebben binnen deze termijn een viertal zienswijzen ontvangen. De zienswijzen zijn onderaan dit besluit weergegeven, dan wel samengevat, en beantwoord. De zienswijzen hebben niet geleid tot een wijziging van het voorgenomen besluit.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op artikel 3.10 lid 2 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Nationaal Jachtschietcentrum Berkenhorst, Stakenbergweg 60, 8075 RA Elspeek

voor de soort, de verbodsbepalingen en de wettelijke belangen zoals weergegeven in tabel 1

Tabel 1 Soort, verboden en belangen

Soort	Verbod		Belang
Hazelworm (<i>Anguis fragilis</i>)	Artikel 3.10 lid 1a	Het opzettelijk vangen	A, B
	Artikel 3.10 lid 1b	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	
	Artikel 3.34 lid 1	Het uitzetten van dieren of eieren van dieren	

Belang:
A. Artikel 3.10 lid 2 onder a van de Wnb: in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.
B. Artikel 3.10 lid 2 onder h van de Wnb: in het algemeen belang.

en voor het gebruik van de middelen zoals weergegeven in tabel 2.

Tabel 2 Middelen

Soort	Verbod	Middel
Hazelworm (<i>Anguis fragilis</i>)	Vangen	Reptielenplaten Handmatig

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1.
- De ontheffing geldt voor het terrein van Nationaal Jachtschietcentrum Berkenhorst aan de Stakenbergweg 60 te Elspeek zoals aangegeven in figuur 1 van bijlage 2.

Datum

5 maart 2024

Zaaknummer

2021-008449

Blad

5 van 20

2. De werkzaamheden moeten uiterlijk 31 december 2028 zijn uitgevoerd¹. Als na 15 maart 2026 nog versturende werkzaamheden plaatsvinden zonder dat hiervoor in een eerder stadium ongeschikt is gemaakt, dient een actualisatie van het ecologisch onderzoek uit 2022 plaats te vinden.
3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soort, de verboden en de belangen zoals weergegeven in tabel 1 en voor het gebruik van de middelen zoals weergegeven in tabel 2.
4. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met de provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er negatieve effecten optreden op soorten waarvoor geen ontheffing is verleend of als er onverwachte negatieve effecten van de activiteiten optreden. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2021-008449.
5. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
8. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2021-008449.
9. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waardoor verbodsbepalingen worden overtreden moet melding worden gedaan van de datum van start van de werkzaamheden bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2021-008449.
10. De voorgenomen werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige² op het gebied van de hazelworm.
11. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waardoor verbodsbepalingen worden overtreden wordt door de ontheffinghouder een ondertekende opdrachtbevestiging van de ecologische begeleiding verstrekt aan de provincie Gelderland, via e-mailadres

¹ Indien de werkzaamheden nog niet zijn afgerond op de genoemde einddatum, dient minimaal 26 weken vóór de einddatum een verlenging te worden aangevraagd via e-mailadres post@gelderland.nl onder vermelding van het zaaknummer.

² De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureau's.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereiniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Datum
5 maart 2024

Zaaknummer
2021-008449

Blad
6 van 20

post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2021-008449. In de opdrachtbevestiging dient een omschrijving van de ecologische begeleiding, de naam en het telefoonnummer van de ecologisch deskundige te worden vermeld.

12. Vanaf het moment dat verstorende werkzaamheden plaatsvinden is de ontheffinghouder ervoor verantwoordelijk dat de ecologisch deskundige tijdens de ecologische begeleiding alle bevindingen bijhoudt in een logboek. In het logboek wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd en begeleid, en hoeveel exemplaren en verblijfplaatsen van welke beschermde soorten op welke locatie zijn waargenomen. Tevens dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Het logboek moet altijd aanwezig zijn op de projectlocatie en wordt door de ontheffinghouder op verzoek van een toezichthouder direct overhandigd.
13. Het logboek wordt door de ontheffinghouder uiterlijk twee weken na afronding van de werkzaamheden waarbij ecologische begeleiding nodig was aan de provincie Gelderland verstrekt via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van zaaknummer 2021-008449.

Soortspecifieke voorschriften

14. Alle mitigerende maatregelen zoals genoemd in tabel 4 en die zijn opgenomen in bijlage 3 van deze ontheffing moeten worden uitgevoerd.
15. De deskundige zoals genoemd in voorschrift 10 begeleidt in elk geval het plaatsen of aanbrengen van mitigerende maatregelen, het ongeschikt en bouwrijp maken van het terrein, het plaatsen en/of repareren en controleren van het reptielenscherm rondom het plangebied en het vangen en uitzetten van dieren. Benodigd maai- of snoeiwerk voor de plaatsing en het vrijhouden van de schermen wordt met handgereedschap of een enkelasser met messenbalk uitgevoerd (niet met klepel).
16. Als in de broedperiode gewerkt wordt dienen aanwezige broedgevallen van algemene broedvogels buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden te blijven. Een deskundige op het gebied van vogels dient te bepalen of en welke werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.

Hazelworm

17. Mogelijk aanwezige hazelwormen moeten voorafgaand aan de werkzaamheden, maar buiten de kwetsbare voortplantingsperiode (1 april tot 1 augustus) en de kwetsbare winterperiode (1 oktober tot 1 april) gevangen en verplaatst worden naar geschikt leefgebied buiten het terrein waar de werkzaamheden plaatsvinden. Het eerstvolgende en meest geschikte moment voor vangen en uitzetten is tussen 1 augustus en 1 oktober 2024.
18. Het vangen van mogelijk aanwezige hazelwormen gebeurt middels het uitleggen van reptielenplaten verspreid over het afgerasterde terrein (conform Soortinventarisatieprotocol Netwerk Groene Bureaus). De platen moeten op minimaal 5 zonnige ochtenden (red: 5 rondes) voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd worden op de aanwezigheid van hazelworm. Zolang er hazelwormen worden aangetroffen binnen het uitgerasterde plangebied, wordt het gebied niet vrijgegeven en dient het vangen en uitzetten gecontinueerd te worden. Net zo lang totdat er geen hazelwormen meer worden aangetroffen. Ook het kersen en aansluitend verwijderen van mogelijk aanwezig dood hout en het verwijderen van de strooisellaag (potentiële schuilplaatsen) moet onderdeel zijn van de werkwijze.

Datum

5 maart 2024

Zaaknummer

2021-008449

Blad

7 van 20

19. Het terrein waar de werkzaamheden plaatsvinden is onder de RVO-ontheffing uit 2016 al uitgerasterd met een reptielenscherm. De aanwezige schermen moeten voorafgaand aan het vangen gecontroleerd worden op gebreken en waar nodig gerepareerd worden. Ook mogelijk nog (ontstane) open delen moeten voorzien worden van een reptielenscherm. Dit scherm moet van stevig plastic of worteldoek gerealiseerd zijn, bij voorkeur minimaal 50 centimeter hoog en minimaal 10 cm ingegraven in de grond.
20. De reptielenschermen moeten intact blijven tijdens de werkzaamheden. De schermen moeten regelmatig op kieren en overhangende vegetatie gecontroleerd worden. De omgeving van de toegang tot het plangebied voor werkverkeer moet ongeschikt/onaantrekkelijk gemaakt worden voor reptielen. Bijvoorbeeld door dit gebied kort te maaien – tot max. 10 cm boven maaiveld – met een cirkelmaaier of maaibalk (niet met klepel) en dood liggend hout te kieren en te verwijderen. De reptielenschermen mogen pas na volledige oplevering van de werkzaamheden verwijderd worden.
21. Gevangen hazelwormen worden direct naast het uitgerasterde plangebied uitgezet. Dit gebied biedt voldoende, zo niet meer, leef- en foeragemogelijkheden voor hazelworm in vergelijking het reeds uitgerasterde en destijds ongeschikt gemaakte plangebied. Bovendien kunnen de aardgeluidswallen op termijn een functie als leefgebied vormen voor hazelworm. In en op dergelijke aardwallen leven vaak (kleine) zoogdieren zoals konijnen en muizen, die tevens hollen maken. Omdat hazelworm een verborgen leefwijze heeft, vaak onder vegetatie of in hollen, kunnen de aardwallen daar een belangrijke bijdrage aan leveren.
22. De werkzaamheden worden zekerheidshalve (ná na het vangen en uitzetten én natuurvrij verklaren door een ecologisch deskundige) zoveel mogelijk buiten de kwetsbare voortplantingsperiode (1 april tot 1 augustus) en de kwetsbare winterperiode (1 oktober tot 1 april), dus tussen 1 augustus en 1 oktober uitgevoerd.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG**Project***In de aanvraag beschreven project*

Aan de Stakenbergweg 60 te Nunspeet ligt het terrein van Nationaal Jachtschietcentrum Berkenhorst (NJB). De initiatiefnemer is voornemens om de activiteiten van NJB uit te breiden. Onderdeel daarvan is het aanpassen en weer in gebruik nemen van drie bovengrondse kleiduifschietbanen voor 9 uur per week (iedere woensdagmiddag van 14.00 uur tot 17.00 uur en iedere zaterdag tussen 11.00 uur en 17.00 uur).

Voor de volledige uitbreidingsplannen (waaronder ook een reeds gerealiseerde ondergrondse schietban) heeft NJB op 16 september 2016 een RVO-ontheffing (met kenmerk FF/75C/2016/0090) verkregen voor hazelworm, geldig t/m 30 juni 2021. Ook beschikt NJB over een Nbw-vergunning, bekend bij ons onder zaaknummer 2007-008141.

De initiatiefnemer heeft de aanleg van de drie bovengrondse kleiduifbanen niet (geheel) binnen de geldigheid van de RVO-ontheffing weten te realiseren. Wel zijn er al werkzaamheden en maatregelen m.b.t. hazelworm uitgevoerd. Zo zijn grote onderdelen van terrein afgerasterd voor hazelworm en zijn daarna hazelwormen gevangen en verplaatst. Vervolgens zijn enkele bomen en bosschages geveld. Ook zijn er diverse grondwerkzaamheden (ten behoeve van de bovengrondse schietbanen) verricht (aanvullen van benodigd zand voor de geluidswallen en kogelvangers etc.).

Datum

5 maart 2024

Zaaknummer

2021-008449

Blad

8 van 20

De resterende werkzaamheden en ingebruikname van de kleiduifschietbanen, waar deze ontheffing op toeziet, bestaan uit:

- Het (ver)plaatsen van overdekte en ten behoeve van geluid geïsoleerde schuttersplaatsen;
- Het aanpassen van de (reeds aanwezige) bovengrondse kleiduifschietbaan;
- Het realiseren van een aarden wal aan het einde van de banen met een hoogte van 6 meter;
- Het realiseren van absorberende geluidsschermen aan de oostzijde van elk van de drie schietbanen met een hoogte van 5 meter en een scherm aan de westzijde van 5 meter;
- De ingebruikname van de drie bovengrondse schietbanen voor een duur van maximaal 9 uur per week voor de bovengrondse schietactiviteiten (iedere woensdagmiddag van 14.00 uur tot 17.00 uur en iedere zaterdag tussen 11.00 uur en 17.00 uur).

Na het vangen en verplaatsen van (mogelijk) aanwezige hazelwormen binnen het plangebied (binnen het uitgerasterde gebied) wordt het gebied bouwrijp gemaakt, gevolgd door de aanleg van de drie bovengrondse kleiduifschietbanen. De planning is om het terrein bouwrijp te maken in het najaar van 2024, waarna de schietbanen in de winterperiode aangelegd worden. De verwachte opening van de drie bovengrondse kleiduifschietbanen is medio februari 2025 gepland.

In de bij de aanvraag toegevoegde rapportages *'Actualiserend onderzoek beschermde planten- en diersoorten | Aanleg en ingebruikname uitbreiding Berkenhorst te Elspeet'* (Adviesbureau Mertens, d.d. december 2022) en *'Ecologisch akoestisch onderzoek | Berkenhorst AO schietgeluid'* (DGMR, d.d. 25 april 2023) en *'Nadere geluidsanalyse gebruiksfase | Nationaal Jachtschietcentrum Berkenhorst te Elspeet in relatie tot de soortbescherming van de Wet natuurbescherming'* (Adviesbureau Mertens, d.d. 9 juni 2023) en *'Activiteitenplan hazelworm | Ten behoeve van aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming voor de Berkenhorst'* (Adviesbureau Mertens, d.d. oktober 2023) en in de aanvullende informatie van 26 januari, 9 juni, 12 en 24 oktober 2023 zijn opgenomen:

- Het uitgevoerde ecologisch onderzoek en de resultaten;
- Een effectbeoordeling van het project;
- De te nemen mitigerende of compenserende maatregelen;
- Alternatievenafweging;
- Onderbouwing wettelijk belang;
- Beoordeling staat van instandhouding.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden en de effecten van het project op deze waarden

Er heeft een ecologisch onderzoek plaatsgevonden naar (broed)vogels, vleermuizen, boommarter, eekhoorn, das, zandhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm en amfibieën in 2012, 2017 en 2022. Ook is er in 2010 en 2023 een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar mogelijke effecten op met name das en broedvogels.

De aanvrager heeft aangegeven dat de onderzoeken zijn uitgevoerd op basis van het op dat moment vigerende vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus, de kennisdocumenten van BIJ12 en de handleiding voor de inventarisatie van boommarters (Achterberg, 2007). Ook zijn aanwezige nesten van vogels en burchten van das in de omgeving door Nidim Drones & Surveys op 18 oktober 2022 ingemeten en op kaart gezet.

Tabel 3 geeft een overzicht van de resultaten van het uitgevoerde ecologisch onderzoek en de te verwachten effecten van het project.

Tabel 3 Resultaten ecologisch onderzoek en effectbeoordeling

Aangetroffen soorten	Aantal aangetroffen verblijfplaatsen	Aantal verblijfplaatsen waar negatieve effecten verwacht worden
Buizerd	1 nest op 129 meter ten noordoosten buiten het plangebied	geen*
Grauwe vliegenvanger	1 nest in een nestkast ten zuiden buiten het plangebied	geen
Gewone dwergvleermuis	geen	geen
Rosse vleermuis	passerende en foeragerende individuen	
Laatvlieger		
Eekhoorn	twee waarnemingen op wildcamera	geen
Das	10 burchten/pijpen in en rond het plangebied	geen**
	leef- en foerageergebied	
Hazelworm	1 individu (waarneming uit 2016)	potentieel leef- en foerageergebied
Algemene broedvogelsoorten		

* Effecten op buizerd zijn uitgesloten. Het nest bevindt zich buiten het plangebied op 129 meter afstand van de schietbaan. Effecten treden mogelijk op wanneer binnen 50 tot 75 meter (red: verstoringssafstand) mensen of materieel het nest benaderen (Kennisdocument Buizerd, BIJ12 (2017)). Daarnaast is op basis van het geluidcontourenonderzoek (DGMR, d.d. 25 april 2023) bepaald dat er een maximale (piek)geluidsbelasting van 52 dB tot max. 64 dB bij het nest, gemeten op 20 meter hoogte, op kan treden (75 dB is de grens waarna wel kans op verstoring plaats kan vinden). Dat komt overeen met het geluid van vogelzang, een conversatie of een kleine windmolen. Ofwel: verwaarloosbaar voor een significant negatief effect op buizerd. Bovendien was het nest in 2023 niet in gebruik als zijnde broedlocatie en worden er aardwallen en geluidschermen aangebracht om verspreiding van geluid verder te beperken. Een nadere onderbouwing is te vinden op p. 6 – 9 van ‘Nadere geluidsanalyse gebruiksfase Nationaal Jachtschietcentrum Berkenhorst te Elspeet’ (Adviesbureau Mertens, d.d. 9 juni 2023) en in het ‘Ecologisch akoestisch onderzoek’ (DGMR, d.d. 25 april 2023).

** Effecten op das zijn uitgesloten. Er vindt ten eerste geen directe vernieling/beschadiging van burchten plaats bij de aanlegwerkzaamheden, welke bovendien buiten de voortplantingsperiode van das uitgevoerd worden. Een mogelijkheid is het ontstaan van indirecte effecten op de burcht(en) bij de ingebruikname (red: schietgeluiden) van de schietbanen. Daartoe is de geluidsintensiteit berekend en nader geanalyseerd in p. 2 -6 van ‘Nadere geluidsanalyse gebruiksfase Nationaal Jachtschietcentrum Berkenhorst te Elspeet’ (Adviesbureau Mertens, d.d. 9 juni 2023) en in het ‘Ecologisch akoestisch onderzoek’ (DGMR, d.d. 25 april 2023). De maximale (piek)geluidsbelasting van 9 uur per week schieten op drie banen (uitgaande van 120 schoten per uur per baan), gemeten op 0,3 meter hoogte boven maaiveld, op de dichtstbijzijnde burcht bedraagt 62 dB tot max. 76 dB, overeenkomstig met het geluid van een conversatie of vaatwasser. In de praktijk wordt er alleen overdag geschoten, als dassen zich in de burcht ondergronds bevinden. Hiermee zal de geluidsintensiteit wat de das direct kan bereiken lager liggen. Gedurende de foerageertijden van das is het gehele terrein beschikbaar, zonder activiteiten.

Bovendien wordt uitstraling en verspreiding van geluid verder voorkomen door: (1) de realisatie van drie abri’s (overdekte en geluid geïsoleerde schuttersplaatsen) op de drie schietbanen, (2) het plaatsen van geluidsschermen op de geluidswallen aan de oost- en westzijde van elke baan van 5 meter hoog en (3) het aanbrengen van een 6 meter hoge aardwal aan de noordzijde van elk van de drie schietbanen. Aanvullend worden op vrijwillige basis twee kunstburchten voor das gerealiseerd in de geluidswallen.

Niet aangetroffen zijn:

- overige jaarrond beschermde nesten van vogels, functies van vleermuissoorten, overige reptielen, amfibieën, overige zoogdieren, beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelden.

Preventieve maatregelen
De aanlegwerkzaamheden en de ingebruikname van de drie schietbanen worden buiten het broedseizoen gestart om verstoring van broedende vogels en das te voorkomen. Bovendien worden er 5 en 6 meter hoge geluidswallen en geluidschermen geplaatst rondom de schietbanen om verspreiding van geluid in de gebruiksfase te beperken.

Mitigerende maatregelen
Tabel 4 geeft een overzicht van de te nemen maatregelen voor de hazelworm.

Tabel 4 Overzicht van de te realiseren alternatieve voorzieningen

Soorten waarop negatief effect wordt verwacht	Tijdelijke mitigatie	Permanente mitigatie
Hazelworm	Niet van toepassing. Aanwezige hazelwormen worden voorafgaand aan de werkzaamheden weggevangen en uitgezet in geschikt gebied direct buiten het uitgerasterde plangebied.	Mogelijk gevangen hazelwormen worden uitgezet in aangrenzend gebied, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De reptielenschermen worden na volledige oplevering van de werkzaamheden direct verwijderd, waarmee het plangebied na realisatie van de schietbanen weer toegankelijk en beschikbaar is voor hazelworm.

Beoordelingskader
Tabel 5 geeft een overzicht weer van de relevante aspecten waarop getoetst is in het kader van de Wnb.

Tabel 5 Beoordeling van het toetsingskader

Toetsingskader	Beoordeling
Er is voldoende onderzoek uitgevoerd naar alle mogelijk voorkomende soortgroepen en alleen op de aangevraagde soorten treedt een effect op.	Ja
Het onderzoek naar de aangevraagde soorten is door deskundigen uitgevoerd en door ons als voldoende beoordeeld.	Ja
De negatieve effecten op de aanwezige natuurwaarden worden met de voorgeschreven maatregelen voldoende gemitigeerd en gecompenseerd. <u>Toelichting:</u> <ul style="list-style-type: none"> Mogelijk aanwezige hazelwormen worden voorafgaand aan de werkzaamheden, maar buiten de kwetsbare voortplantingsperiode (1 april tot 1 augustus) en de kwetsbare winterperiode (1 oktober tot 1 april) gevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied buiten het terrein waar gewerkt wordt. Het eerstvolgende en meest geschikte moment voor vangen en uitzetten en aansluitend starten met de aanlegwerkzaamheden is <u>tussen 1 augustus en 1 oktober 2024</u>. 	Ja
De alternatieve locaties, werkwijze, inrichting en planning zijn voldoende afgewogen en er is geen bevredigend alternatief. <u>Toelichting:</u>	Ja

<ul style="list-style-type: none"> De schietbanen zijn voorzien op het terrein van Jachtschietcentrum de Berkenhorst aan de Stakenbergweg 60 te Elspeet en is daarmee locatiegebonden. In het verleden is reeds een Nbw-vergunning en RVO-ontheffing verleend. Onder deze toestemmingen zijn ook reeds werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het afrasteren van het gebied en het wegvangen van hazelworm. Daarmee is het gebied in wezen onaantrekkelijk/ontoegankelijk gemaakt voor soorten en is er geen bevredigender alternatief met minder effecten voor de locatie voorhanden. Bovendien worden voorafgaand aan de werkzaamheden mogelijk aanwezige hazelwormen in de geschikte periode weggevangen en starten de werkzaamheden enkel na een natuurvrijverklaring door een ecologisch deskundige. 	
<p>Het wettelijk belang waarvoor is aangevraagd zoals aangegeven in tabel 1 is van toepassing en voldoende onderbouwd.</p> <p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De Berkenhorst is een gerenommeerd jachtschietcentrum waar jagers en sportschutters hun schietvaardigheid kunnen oefenen, die benodigd is om licenties voor de betreffende activiteiten te vervaardigen. De (afronding van de) aanleg van de drie bovengrondse schietbanen is noodzakelijk om deze discipline voort te zetten. Binnen de huidige inrichting kan de Berkenhorst thans niet voorzien in alle gewenste disciplines, waardoor de Berkenhorst haar bestaansrecht dreigt te verliezen; het ledenaantal is sinds 2005 ook teruggelopen. Middels de voorgenomen wijziging en uitbreiding van de inrichting wordt voorzien in een qua techniek hoogwaardige schietinrichting waarbinnen alle gewenste disciplines kunnen worden beoefend, en waarbij in de inrichting en ontwikkeling van de Berkenhorst rekening wordt gehouden met de binnen de inrichting en daaromheen aanwezige flora en fauna door onder andere de aanleg van 6 meter hoge aardwallen en geluidsschermen. 	Ja
De lokale staat van instandhouding van de aangevraagde soorten blijft gewaarborgd door het nemen van de voorgeschreven maatregelen.	Ja

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke (aangevraagde) soorten welke verbodsbepalingen worden overtreden en welke middelen hiervoor kunnen worden ingezet. Deze zijn weergegeven in tabel 1 en 2. Voor deze soort, verboden en middelen wordt de ontheffing verleend. Dit komt overeen met de aangevraagde soort en verboden.

Zienswijzen

Op het gepubliceerde ontwerpbesluit hebben wij vier zienswijzen ontvangen. De zienswijzen zien veelal toe op dezelfde onderwerpen. Deze zijn daarom onderstaand samengevat en beantwoord. Een van de zienswijzen bevat een contra-expertise van een ecologisch adviesbureau die met name nader ingaat op het onderzoek, (niet aangevraagde) soorten en op het wettelijk belang. De kernpunten uit de contra-expertise zijn onder punt 7 samengevat en beantwoord. Tot slot volgt een conclusie en een eindbeoordeling naar aanleiding van de ingediende zienswijzen.

- Strijd met planologisch regime, provinciaal beleid en externe veiligheid
Betoogd wordt dat sprake is van strijd met het vigerende bestemmingsplan, gelet op bouw en gebruiksmogelijkheden. Ook zou het valgebied grotendeels buiten het schietcentrum komen te liggen. Daarbij wordt gewezen op mogelijk gevaar voor wandelaars. Ook zou er sprake zijn van strijdigheid met het planologische regime en het provinciaal beleid.

Antwoord:

Voorliggend (ontwerp)besluit is getoetst aan de hand van ontheffingsvoorwaarden die gelden voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 3: soortenbescherming). Die ziet toe op hazelworm op grond van artikel 3.10 lid 2, jo. artikel 3.8 lid 5 van de Wnb onder een drietal voorwaarden: 1) er bestaat geen andere bevredigende oplossing; 2) er is sprake van een wettelijk belang en 3) er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken staat van instandhouding te laten voortbestaan. Voor Wnb-ontheffing verlening in het kader van soortenbescherming is het niet relevant of de activiteiten ook in overeenstemming zou zijn met het planologisch regime. Dat staat hier los van.

Bovendien beschikt de Berkenhorst over een onherroepelijke omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen, waarin ook het gebruik getoetst is. Het gebruik van de schietbanen is daarbij ook in overeenstemming met regel uit het bestemmingsplan 'Buitengebied Agrarische Enclave'. Dit volgt ook uit de uitspraken van de rechtbank over de bouwvergunningen, waarin aan het bestemmingsplan is getoetst. Het bestemmingsplan is sindsdien ongewijzigd. Hiermee is een nadere toetsing aan het ruimtelijk provinciaal beleid niet aan de orde.

2. Bodemverontreiniging

De initiatiefnemer zou geen aarden wallen kunnen en mogen realiseren, omdat het verboden zou zijn om te bouwen op verontreinigde grond. Gesteld wordt dat de initiatiefnemer geen schoonverklaring zou krijgen van de gemeente. Onder verwijzing naar het Saneringsplan van de Grondmij Nederland B.V. van 20 januari 2015 en de Afdelingsuitspraak van 9 juni 2015 wordt aangevoerd dat niet in de grond mag worden geroerd. Aangevoerd wordt dat de initiatiefnemer in de periode van 1950-2006 de grond op het schietcentrum, het valgebied en daarbuiten ernstig vervuild heeft (lood, PAKs, kleiduivenresten). Ook zou de uitvoering van saneringswerkzaamheden zijn gestaakt.

Antwoord:

Voorliggend (ontwerp)besluit is getoetst aan de hand van ontheffingsvoorwaarden die gelden voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 3: soortenbescherming). Zaken met betrekking tot bodemverontreiniging zijn hierbij niet relevant. De vaststelling van de aanwezigheid van verontreinigingen in de bodem, de noodzaak van sanering van verontreinigde locaties en de wijze waarop deze saneringen moeten worden uitgevoerd, zijn geregeld in afzonderlijke wetgeving met eigen procedures en bevoegdheden, die nu niet ter beoordeling staan. Dat volgt ook vaste rechtspraak³.

3. Stikstof

In meerdere zienswijzen wordt gewezen op het feit dat thema stikstof in voorliggend (ontwerp)besluit ontbreekt. Aangevoerd wordt dat ten onrechte een actuele AERIUS-berekening en stikstofvergunning ontbreekt, terwijl dit wel zou zijn vereist. Hiermee zouden significant negatieve effecten voor de instandhoudingsdoelstellingen voor de beschermde habitats van Natura 2000-gebied Veluwe niet uitgesloten kunnen worden.

Antwoord:

Voorliggend (ontwerp)besluit is getoetst aan de hand van ontheffingsvoorwaarden die gelden voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 3: soortenbescherming). De Wet natuurbescherming kent een afzonderlijk wettelijk kader voor gebiedsbescherming (hoofdstuk 2: gebiedsbescherming), waaronder toetsing op onder andere stikstof valt. Dergelijke zaken worden dan in een vergunning vastgelegd. Dat betekent dat in voorliggend (ontwerp)besluit (ontheffing) gebiedseffecten niet beoordeeld kunnen worden.

³ Vgl. AbRS 22 december 2021, ECLI:NL:RVS:2021:2909, r.o. 22.2; AbRS 6 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:687, r.o. 17.2; AbRS 1 mei 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ9090, r.o. 10.1; AbRS 22 december 2010, ECLI:NL:RVS:2010:B08297, r.o. 2.18.4.

Bovendien beschikt de initiatiefnemer over een onherroepelijke natuurvergunning, bekend bij ons onder zaaknummer 2007-008141. Hieruit volgt dat de aanleg- en bouwactiviteiten zijn vergund, evenals dat de bouw- en aanlegactiviteiten onlosmakelijk onderdeel uitmaken van het vergunde project⁴. Met de onherroepelijke natuurvergunning is de relevante toestemming verleend voor de aanleg, bouw en ingebruikname van de bovengrondse schietbanen. Reeds gelet op de inhoud van die natuurvergunning worden de natuurlijke kenmerken van de Veluwe niet aangetast.

4. Geluid

Er wordt gevreesd voor geluidsoverlast op het woon- en leefklimaat. Daarnaast wordt gesteld dat het geluidsonderzoek van DGMR (dat bij de aanvraag om ontheffing is gevoegd) verouderd zou zijn, nu dat onderzoek gestoeld zou zijn op een verouderd model van Van den Bos. Diverse (technische) inputvariabelen worden bestreden. Bij de beoordeling van de ontheffingsaanvraag zou geen gebruik mogen worden gemaakt van de rapportage van DGMR (en Van den Bos). Bovendien zou ten onrechte gerekend zijn met 360 schoten per uur (in plaats van 750) en zouden er foutieve waarden gebruikt zijn voor het dempingeffect van de aarden wallen en de spreiding van het geluid in de bosgebieden.

Antwoord:

Met het geluidsonderzoek van DGMR⁵ is de geluidsbelasting van de drie bovengrondse schietbanen op de das en een (verlaten) buizerdnest bepaald, gebaseerd op voorafgaand uitgevoerd ecologisch onderzoek⁶. Het geluidsonderzoek heeft geen betrekking op het bepalen van de geluidsbelasting op geluidsgevoelige objecten (zoals woningen). Die toetsing naar milieuaspecten valt ook buiten het kader waarop voorliggend (ontwerp)besluit toeziet. Ook gaat de zienswijze voorbij aan het feit dat voorliggend (ontwerp)besluit toeziet op ontheffingsbepalingen voor de hazelworm. Opmerkingen op het geluidsonderzoek in relatie tot andere soorten zijn in dat kader dan ook niet relevant voor de beslissing op voorliggend (ontwerp)besluit voor hazelworm. Een contra-expertise op aangehaalde gebreken met betrekking tot het geluidsonderzoek is desalniettemin uitgevoerd⁷. Hieruit blijkt onder andere dat de schotfrequentie van 360 per uur op drie banen tegelijk realistischer is dan 750, in eerdere jaren waren ook wedstrijddagen hierin meegenomen. Alles overwegende is er geen aanleiding te veronderstellen dat het geluidsonderzoek onvoldoende uitgevoerd is. Daarmee concluderen wij dat er geen aanleiding is om voorliggend (ontwerp)besluit op deze grond te wijzigen.

5. Wettelijke belangen

5.1. Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daaropvolgende gebruik

Indieners stellen dat sprake is van grootschalige bouwactiviteiten en beargumenteren dit onder verwijzing naar de hoeveelheid zand dat nodig is voor de werkzaamheden. Daarom zou er geen sprake zijn van een in de wet genoemd belang op basis waarvan de ontheffing kan worden verleend. De omvang van de benodigde werkzaamheden zouden ook zijn onderschat (waarbij onder andere verwezen wordt naar de schietbaan en schietbioscoop). Daarnaast zouden de effecten daarvan op de flora en fauna niet benoemd zijn.

Antwoord:

Dat er sprake zou zijn van grootschalige bouwactiviteiten betekent niet dat de uitzondering voor handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling als bedoeld in artikel 3.10, lid 2, aanhef en onder a, van de Wnb niet kan worden toegepast. In een memorie van toelichting staat

⁴ AbRS 24 augustus 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BR5684

⁵ 'Ecologisch akoestisch onderzoek | Berkenhorst AO schietgeluid' (DGMR, d.d. 25 april 2023)

⁶ 'Actualiserend onderzoek beschermde planten- en diersoorten | Aanleg en ingebruikname uitbreiding Berkenhorst te Elspeet' (Adviesbureau Mertens, d.d. december 2022)

⁷ 'Reactie zienswijze milieuaspect geluid' (DGMR, d.d. 9 februari 2024)

het volgende: *“De uitzondering voor handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, als genoemd in het tweede lid, onderdeel a, kan zowel op grote projecten zien, zoals werkzaamheden in het kader van landinrichting, de aanleg van wegen, bedrijventerreinen, havens of woonwijken, als op relatief beperkte activiteiten, zoals de bouw van een schuur of de verbouwing van een huis. Ook natuurontwikkeling kan hieronder vallen.”*⁸

De explicitering voor wat betreft kleinschalige bouwactiviteiten is opgenomen om onduidelijkheden in de uitvoering te voorkomen⁹. Aangezien zowel grote projecten als beperkte activiteiten onder de uitzondering kunnen vallen, is de omvang van het project niet van belang.

De werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van het project worden uitgevoerd in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang is de ontheffing verleend. Door het realiseren van het project zullen er geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de hazelworm. Bovendien worden eventuele effecten tot een minimum beperkt. Dit is met name ook van belang, nu onder meer de AbRS in de uitspraak van 26 oktober 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2788, overweegt dat het belang dat met de uitvoering van een project is gediend, dient te worden afgewogen tegen de mate waarin de (voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen van de) beschermde soorten worden aangetast¹⁰. Bovendien wijzen indieners van de zienswijzen op de bouw van een ondergrondse schietbaan en een schietbioscoop. Die werkzaamheden en activiteiten vallen echter niet onder de aanvraag en zijn derhalve niet getoetst en maken geen onderdeel uit van voorliggend (ontwerp)besluit.

Wij concluderen dat het aangevraagde wettelijk belang onder 3.10 lid 2 onder a van de Wnb van toepassing en voldoende onderbouwd is.

5.2. Algemeen belang

Het particuliere belang van de initiatiefnemer betreft niet een algemeen belang volgens diverse indieners van zienswijzen. Reden waarom de ontheffing niet op het algemeen belang zou mogen worden gestoeld. Betoogd wordt dat de Berkenhorst slechts een financieel belang heeft bij de aanvraag, dat niet een belang is als bedoeld in de Wnb. Het voortbestaan van de Berkenhorst zou niet relevant zijn, nu binnen en buiten Nederland voldoende mogelijkheden zijn voor (de opleiding van) jagers/faunabeheerders en andere schutters waarvoor schietbanen beschikbaar zijn.

Antwoord:

De baan van Berkenhorst is een door de Nederlandse Bond van Schietbaanhouders erkende opleidingsbaan en is tevens KNSA gecertificeerd. Voor elke schietdiscipline zijn jaarlijks verschillende soorten wedstrijden. De Berkenhorst heeft ervaring op gebied van opleiding en training van jachtaktehouders c.q. faunabeheerders. Het aantal openingsdagen van de Berkenhorst geeft jachtaktehouders gelegenheid schietactiviteiten te verrichten om te oefenen en verleende aktes en verloven te bewaken. In de uitvoering daarvan ligt een landelijke en provinciale taak in het kader van faunabeheer bij deze uitvoerders. Daarvoor is het nodig om te voorzien in diverse schietdisciplines. Reden waar de bovengrondse schietbanen binnen de Berkenhorst in gaan voorzien. Sinds de sluiting van de bovengrondse schietbanen in juni 2005 is het ledenaantal van de Berkenhorst echter fors gedaald en kan zij niet alle disciplines aanbieden die zij tracht te vervullen. Daarnaast is de Berkenhorst sinds decennia op de huidige locatie gevestigd. De Berkenhorst heeft geen andere locatie en noodzakelijke middelen tot haar beschikking om te verhuizen. De ontheffing is dan ook noodzakelijk voor de continuering van gelegenheden om schietactiviteiten ter verrichten, maar ook om schietlicenties te bewaken en om te oefenen. Hiermee wordt voorzien in een wettelijk algemeen belang.

⁸ Kamerstukken II 2011/12, 33 348, nr. 3, p. 266.

⁹ Kamerstukken II 2017/18, 34 860, nr. 3, p. 10.

¹⁰ Zie ook: AbRS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2737 en Rb. Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2021:6790, r.o. 7.3.2.

Datum

5 maart 2024

Zaaknummer

2021-008449

Blad

15 van 20

Wij concluderen dat het aangevraagde wettelijk belang onder 3.10 lid 2 onder h van de Wnb van toepassing en voldoende onderbouwd is.

6. Kaarten en termijn

Gesteld wordt dat de kaarten bij het ontwerpbesluit een onjuist beeld geven van de omvang en begrenzing van het schietterrein. Ook zou het ontwerpbesluit ten onrechte geen termijn bevatten en zou niet geregeld zijn dat de ontheffing pas mag worden gebruikt indien deze onherroepelijk is.

Antwoord:

De kaarten bij het ontwerpbesluit geven geen onjuist beeld van het schietterrein. Het gaat immers om de locatie van de aanleg- en bouwactiviteiten van de bovengrondse schietbanen. Die ligging is op het kaartbeeld correct weergegeven en komt overeen met kaartbeeld uit de vigerende natuurvergunning en omgevingsvergunning (bouwen). Bovendien is in de voorschriften in voorliggend (ontwerp)besluit al een termijn opgenomen. De aanlegwerkzaamheden moeten uiterlijk 31 december 2028 zijn uitgevoerd. In de gebruiksfase zijn effecten op soorten uitgesloten, dus hiervoor kan geen einddatum gesteld worden. De inwerkingtreding van een ontheffing is geregeld in de wet. Er is geen aanleiding hier van af te wijken. Wettelijk kan dat ook niet.

7. Contra-expertise

In de contra-expertise¹¹ zijn conclusies en effectenbeoordelingen van het ecologisch onderzoek ter discussie gesteld. De punten zijn (zover deze bovenstaand nog niet samengevat en beantwoord zijn als zijnde geen betrekking hebbende op voorliggend (ontwerp)besluit) onderstaand per thema samengevat en beantwoord.

7.1. Ecologisch onderzoek

Er wordt gesteld dat het ecologisch onderzoek 'volgens het boekje' uitgevoerd is en weinig diepgang en beoordeling van overige effecten toont.

Antwoord:

Het ecologisch onderzoek naar de voorkomende soorten en mogelijke effecten daarop is conform de kennisdocumenten van BIJ12 en soortprotocollen uitgevoerd, aangevuld met een geluidsonderzoek naar mogelijke effecten in de gebruiksfase. Dat wordt bovendien expliciet genoemd in de contra-expertise en is ook de (minimale) onderzoeksinspanning die wij verwachten, waarop wij toetsen en uiteindelijk besluiten. Daarmee concluderen wij dat het actualiserend onderzoek voldoende onderzoeksinspanning geleverd heeft.

7.2. Das

Er wordt gesteld dat de gevolgen en effecten op de das en hun leefgebied onvoldoende zijn onderzocht. Zo zou er ook geen rekening zijn gehouden met een nieuwe afrastering, evenals er geen rekening gehouden zou worden met de grondwerkzaamheden bij aanleg van de grondwallen. Uit de contra-expertise zou blijken dat de schietactiviteiten toch kunnen leiden tot het verlies van de ecologische waarde van de bestaande dassenburchten, onder andere omdat het geluid van de activiteiten binnen dezelfde bandbreedte zouden vallen als het geluid van windmolens.

Antwoord:

Het onderzoek naar das is conform het kennisdocument das (BIJ12, 2017) uitgevoerd. Provincie Gelderland volgt deze lijn als het gaat om de onderzoeksinspanning en wordt daarmee als voldoende geacht. Bovendien heeft er voor de gebruiksfase een aanvullend geluidsonderzoek inclusief ecologische beoordeling plaatsgevonden.

Daarnaast worden er geen permanente rasters, maar tijdelijke reptielenschermen geplaatst. De afrastering/schermen die geplaatst worden zijn tijdelijk bedoeld voor de (beperkte) bouw- en

¹¹ 'Ecologische contra-expertise zienswijze uitbreiding Nationaal Jachtschietcentrum De Berkenhorst, Elspeet (Gelderland)' (EcoNatura, d.d. 12 december 2023)

aanlegwerkzaamheden, zodat eventueel gevangen hazelwormen niet terugkeren het plan(werk)gebied in. Na afronding van de werkzaamheden wordt de afrastering verwijderd. Zoals blijkt uit het onderzoek levert dit geen beperkingen wat betreft foerageergebied. Het schietterrein is niet getypeerd als primair foerageergebied. Primair foerageergebied betreft agrarisch (kort gemaaid) grasland waar dassen 's-nachts naar regenwormen zoeken¹². Dergelijk agrarisch land is binnen 200 meter van het plangebied de Berkenhorst ruimschoots aanwezig. Bovendien worden de werkzaamheden buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van das uitgevoerd. Er vindt daarbij geen directe aantasting/vernieling van dassenburchten plaats, waarmee effecten op das uitgesloten zijn.

Tot slot wordt in de contra-expertise een vergelijking gemaakt met gemeten stress onder dassen in een windpark in Engeland. Dit zegt mogelijk iets over gevoeligheid ten gevolge van constant aanwezige trillingen op dassen, maar is niet te vergelijken met schietgeluiden gedurende enkele uren in de week bij de Berkenhorst, die bovendien enkel overdag plaatsvinden wanneer dassen onder de grond zitten en waarbij geluid gedempt wordt door aardwallen.

Tot slot is het voorkomen van das en dassenburchten in en nabij het plangebied helder. Dat wordt ook niet ontkracht in het ecologisch onderzoek, zoals in de contra-expertise gesteld. Door het nemen van preventieve maatregelen (o.a. de aanleg van aardwallen) worden effecten tijdens de (beperkte) schieturen voorkomen. Dit volgt ook uit advies van Stichting Das & Boom, waarin minimaal 2 meter hoge begroeide aardwallen tussen burcht en schietlocatie aanbevolen worden, zodat geluidsgolven niet rechte reeks de openingen van de gangen bereiken en geluid dus gedempt wordt. Bovendien wordt er ten tijde dat dassen actief zijn/worden niet geschoten op de schietbanen. Op de momenten van schieten (overdag) zitten de assen verscholen (al dan niet in slaap) in de burchten ondergronds. Gelet op bovenstaande concluderen wij dat effecten op das aannemelijk zijn uitgesloten.

7.3. Buizerd

EcoNatura stelt eveneens vraagtekens bij het verrichte onderzoek naar buizerd en bijbehorende effectenbeoordeling. Effecten op het (afgelopen seizoen verlaten) nest op 129 meter afstand zouden in de gebruiksfase niet uitgesloten kunnen worden. Tevens zou het luchtruim door het schieten op kleiduiven voor vogels onveilig zijn en letsel of dood onder vogels kunnen veroorzaken.

Antwoord:

Het onderzoek naar buizerd is conform het kennisdocument buizerd (BIJ12, 2017) uitgevoerd. Er bestaat dan ook geen onenigheid tussen de twee onderzoeken over het voorkomen van buizerd in en rond het plangebied. Wel over mogelijke effecten door geluid in de gebruiksfase. Het nest van buizerd, welke afgelopen broedperiodes niet in gebruik was, bevindt zich buiten het plangebied op 129 meter afstand van de schietbaan. Effecten treden mogelijk op binnen 50 tot 75 meter afstand conform het kennisdocument. In het kennisdocument wordt de meest recente literatuur betrokken en deskundigen op het gebied van de buizerd hebben bepaald dat op een afstand van meer dan 75 meter effecten verwaarloosbaar zijn. Daarnaast is de maximale geluidsbelasting bij het nest berekend op 52 dB tot max. 64 dB, onder de grens van 75 dB waarboven uit onderzoek blijkt dat verstoring optreedt (en buizerd opvliegt). Bij het schieten op kleiduiven wordt gericht geschoten op kleiduiven, niet op vogels, waarbij hagelkorrels de kleiduif moeten raken. Ons zijn geen gevallen bekend op vergelijkbare bovengrondse schietbanen waarbij vogels ter slachtoffer vallen of verwond zijn, als direct gevolg van hagelkorrels. Ook de contra-expertise bevat hiervoor geen concrete onderbouwing en/of onderzoek wat het tegendeel bewijst. Bovendien zijn de te realiseren aardwallen bedoeld als kogelvangers, zodat de reikwijdte per definitie beperkt wordt. Gelet op bovenstaande concluderen wij dat effecten op buizerd – en vogels in het algemeen – aannemelijk zijn uitgesloten.

¹² <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/das>

7.4. Ecotoxicologische doorwerking

Door EcoNatura is aangegeven dat de gevolgen van de versplintering van hagel en kleiduiven in het onderzoek ten onrechte buiten beschouwing zijn gelaten. Dit zou mogelijk kunnen leiden tot ecotoxicologische doorwerking.

Antwoord:

Hagelkorrels zijn niet meer loodhoudend, maar zijn tegenwoordig van staal in verband met eerder geconstateerde loodvergiftiging onder vogels¹³. Dit heeft geleid tot een verbod op loodhagel. Bij (toevallige) opname door vogels kunnen de stalen korrels worden uitgescheiden. Resten van kleiduiven zijn door de aard en omvang niet relevant voor vogels. Deze zullen niet worden opgenomen door vogels. Een effectenbeoordeling met betrekking tot bodem(verontreiniging) gerelateerde effecten maakt geen onderdeel uit van toetsing aan soortenbescherming onder de Wnb en derhalve geen onderdeel uit van voorliggend (ontwerp)besluit.

Conclusie

Op basis van bovenstaande zien wij geen noodzaak om ons voorgenomen besluit te wijzigen. Dat betekent dat de gevraagde ontheffing ongewijzigd definitief verleend wordt.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

¹³ <https://edepot.wur.nl/382333>

BIJLAGE 2 – KAART PROJECTGEBIED

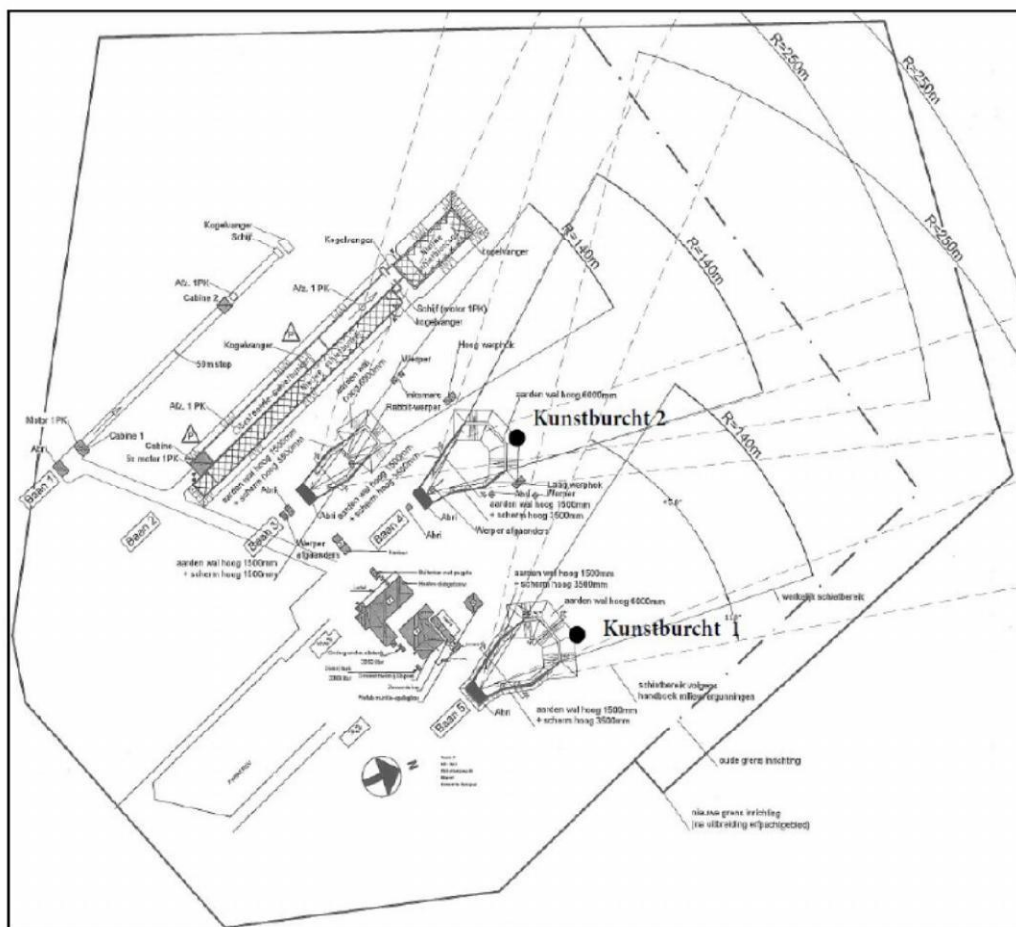
Figuur 1. De ligging en begrenzing van het plangebied De Berkenhorst aan de Stakenbergweg 60 te Elspeet. Op de onderste afbeelding is een indicatie van de ligging van de drie schietbanen weergegeven.

BIJLAGE 3 – MITIGERENDE MAATREGELEN (1)

Figuur 2. De locatie waar eventueel gevangen hazelwormen buiten het plangebied en de werkzaamheden worden uitgezet (met een rode stip weergegeven).

BIJLAGE 3 – MITIGERENDE MAATREGELEN (2)

Figuur 3. Een overzicht van het plangebied met daarin de locaties van de aan te brengen aardwallen, de geluidsschermen en de twee te realiseren kunstburchten voor das. De drie bovengrondse kleiduifschietbanen zijn weergegeven met baannummers 3, 4 en 5. Banen 1 en 2 betreffen ondergrondse, reeds gerealiseerde, kogelschietbanen.